

РЕЦЕНЗІЯ

Палій Ірини Олегівни на дисертацію

Стецюка Романа Олександровича

«Саксофон у джазовому мистецтві США 1950-х – 1960-х років

(на прикладі порівняльного аналізу стилів Дж. Колтрейна і С. Роллінза)»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

Галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»

Спеціальність 025 – «Музичне мистецтво»

Дисертаційне дослідження Стецюка Р. О., присвячене порівняльному аналізу саксофонних стилів двох визначних постатей американського джазу середини ХХ століття – Джона Колтрейна та Сонні Роллінза – є ґрунтовним, актуальним і безперечно вагомим внеском у розвиток вітчизняної джазології та органології. Автор цілком переконливо обґрунтовує потребу в науковому аналізі джазового саксофона як інструментально-видового феномену, що поєднує технічні, стилістичні та семантичні складники. Особливої значущості набуває спроба теоретично осмислити поняття *«стиль саксофона»* та розглянути його крізь призму виконавської поетики. Обґрунтованість вибору дисертантом творчість Дж. Колтрейна і С. Роллінза як предмета дослідження не викликає сумнівів – це фігури, що втілюють дві різні парадигми розвитку післявоєнної саксофонної імпровізації.

Дисертація має чітку структуру з трьох розділів, в межах якої послідовно розгортається теоретико-методологічна концепція дослідження.

У першому розділі зроблено спробу вивести термінологічну і концептуальну основу, зокрема запропоновано авторське трактування інструментально-видового стилю саксофона. Ці положення важливі як для методологічного апарату, так і для подальших практичних аналітичних кроків.

Другий розділ присвячено систематизації параметрів джазової імпровізації та естетико-комунікативних функцій саксофона в різних джазових

контекстах. Варто підкреслити вдале поєднання естетичного, історико-культурного й аналітичного аспектів.

Третій розділ є кульмінаційним – саме тут реалізується головна мета дослідження: типологічна характеристика саксофонних стилів Дж. Колтрейна та С. Роллінза, здійснення інтерпретаційного та порівняльного аналізу їхніх імпровізацій. Окремо заслуговують на увагу мікроаналітичні розбори стандарту «*You Don't Know What Love Is*» і дуету «*Tenor Madness*», які виконані вельми переконливо.

Серед безперечних здобутків даної наукової розвідки варто виокремити:

- введення дефініції «*стиль саксофона*» як особливого виду композиторсько-виконавського стилю;
- виокремлення параметрів джазової саксофонної імпровізації на рівні фактури та синтаксису;
- здійснення історіографічного аналізу розвитку саксофонного стилю в американському джазі з урахуванням як індивідуальних, так і колективних форм імпровізації;
- комплексне зіставлення двох протилежних, але взаємодоповнюючих виконавських підходів, які репрезентують Дж. Колтрейн та С. Роллінз.

Дисертація має виразне евристичне та освітньо-методичне значення. Запропоновані положення можуть бути використані у навчальних курсах з історії джазу, інструментознавства, інтерпретології, а також у фаховій виконавській підготовці саксофоністів.

Дисертант продемонстрував глибоке ознайомлення з джерельною базою як у сфері джазового виконавства, так і в органології, естетиці, музикознавстві. Позитивно сприймається рецензентом наявність у списку джерел дисертації певного обсягу іншомовних показників. Особливо важливо, що джерела аналізу охоплюють не лише теоретичні праці, але й значний пласт практичного матеріалу – альбоми, аудіозаписи, стенограми імпровізацій.

Мета дослідження Стецюка Р. О. – виявити специфіку мистецтва саксофона в американському джазі 50-х – 60-х років XX століття через порівняння виконавських стилів Дж. Колтрейна та С. Роллінза — вважається рецензентом досягнутою, а поставлені наукові завдання — вирішеними.

В процесі ознайомлення з концептосферою дисертації Стецюка Р. О. в рецензента виникли зауваження:

На с. 23-24 дисертації автором вказано такі поняття, як універсалізм та специфіка інструментів та їх діалектика. Із тексту дисертації не зовсім зрозуміло, чи це авторська наукова розробка, чи це концепція (та диференціація) іншого дослідника? В останньому випадку, на думку рецензента було б доречно вказати посилання.

Наступне зауваження стосується визначення “стилю саксофона”. Автор дисертації зазначає: “стиль саксофона – виконавсько-композиторський феномен, що синтезує темброво-акустичні та образно-семантичні складові його звучання, котре вирізняється проміжним положенням між дерев’яними і мідними саундами, своєрідністю співвідношення специфіки та універсалізму з тенденцією до пріоритету останнього” (с. 29-30). У формулюванні даної дефініції змішується академічна та джазова лексична термінологія. Адже поняття “звучання” має сферу побутування в академічному музикознавстві, а “саунд” в неакадемічному. Можливо, варто уніфікувати цей стиль?

Також рецензента здивувала відсутність посилань в підрозділі 1. 2., в якому викладено історію саксофона (с. 31-32)

На думку рецензента, дисертантом недостатньо приділено уваги особливостям виконавського мистецтва саксофону в музиці західноєвропейської академічної традиції. Не вказані виконавці та специфіка виконання.

Запитання:

1. На погляд рецензента, можливо, висновки були б більш повними, якщо б автором було конкретизовано, з яких складових утворюється саксофонний стиль зазначеного в дисертації періоду. Отже, яким є саксофонний стиль у джазовому

музикуванні 50-60-х років ХХ століття? Які фактори впливають на його формування?

2. В дисертації неодноразово використовується поняття “поетика”, при цьому ми не знайшли чіткого пояснення, що саме мається на увазі під цим поняттям. Що таке поетика у вашому розумінні? Чому ви вживаєте поняття “поетична компетенція”, а не виконавська або комунікативна компетенція? Чому саме “поетична”? (с. 94).

Все зазначене вище дозволяє стверджувати, що дисертація *««Саксофон у джазовому мистецтві США 1950-х – 1960-х років (на прикладі порівняльного аналізу стилів Дж. Колтрейна і С. Роллінза)»* за актуальністю, теоретико-методологічним рівнем, науковою новизною відповідає вимогам МОН України стосовно дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор **Стецюк Роман Олександрович** заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Кандидатка мистецтвознавства,
старший викладач кафедри оркестрових
духових та ударних інструментів
ХНУМ імені І. П. Котляревського

Ірина ПАЛІЙ